

A Survey on the Signs of Definiteness in Persian Language Nouns

Afrouz Mehdifar ¹

Ph.D. student in Linguistics, Allameh Tabataba'i University, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Tehran, Iran

Mojtaba Monshizadeh ²

Ph.D. Allameh Tabataba'i University, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Tehran, Iran

Abstract

Language signs including definite and indefinite signs, can be interpreted divergently in different linguistic contexts. The survey is aiming to find whether a noun is taken as definite or indefinite merely due to some added elements and signs or not. It is done based on the theoretical foundations of "Definiteness" by Christopher Lyons (1999). Taking the same approach, the formal signs introduced by the previous works on the subject, are taken into account as the immediate formal coding definite/ indefinite nouns, found in "Ham-Bam" corpus (2022). In following, the cases are analyzed and described semantically through making some comparisons with artificial utterances, considering the discourse and aiming to pragmatics. As the conclusion, definiteness isn't an absolute concept but a comparative one which defines some nouns as more or less definite in contrast to their equivalents within the same co-text. Generic nouns, referring to a mental referent, which is common as a prototype among the speakers of a language in isolation, must be considered in a discursal co-text in aspect of meeting the final pragmatical aim, per case.

Key words: definiteness, indefiniteness, generic noun, linguistic context, Persian Language

1. a.mehdifar@gmail.com

2. monshizadeh30@yahoo.com (Corresponding Author)

How to cite: Mehdifar, A., & Monshizadeh, M. (2024). A Survey on the Signs of Definiteness in Persian Language Nouns A Survey on the Signs of Definiteness in Persian Language Nouns. *Language and Linguistics*, 19(38), 57- 88. doi: [10.30465/LSI.2024.47114.1714](https://doi.org/10.30465/LSI.2024.47114.1714)

1. Introduction

Since linguistic signs, including “definite” ones, can be interpreted divergently in different (non-)linguistic contexts, this work is aiming to study whether a noun is definitely taken as a definite noun by the addressee merely due to being accompanied by some (in)definite signs or not. Then, the peripheral questions are: I) What are semantically definite signs and behaviors accompanying the nouns in Persian language?; II) What criterion/criteria are considered to take a noun as definite/ indefinite?; III) Why some nouns are taken as definite and some not (indefinite)?

2. Literature review

The studies about definiteness have been done taking one of these two approaches: 1. The cross-linguistic studies done through contrasting the instances, usually considering typological features; 2. On an individual language. Clearly, the second on Persian makes the major part of the background of the study. They are mostly about definite and indefinite signs and their functions through formal and grammatical point of views. However, some of them implicit semantical features and their key role on the extent a noun is interpreted as definite. They didn't come up with a consistent and clear attitude toward generic noun definiteness.

Moien (1958) talked about (in)definite signs in Persian language; under the same topic, he made some important points about the nouns followed by /i/ and a relative clause. Quirk et al. (1985) talked about English (in)definite signs; they mostly cited different sources of knowledge and their role on interpreting a noun as definite. Monshizadeh (1997) implied how a presumed indefinite sign in Persian language (/yek/) is just rooted in poor translation from the origin languages. Khanlari (1998) had an approximately semantical as well as formal attitude to (in)definiteness in Persian, since he considered the (in)definite signs through a semantical point of view. Croft (2002) studied in a cross-linguistic approach and cited how (in)definiteness is associated with some other factors, for example animacy. He also brought about a definiteness hierarchy based on these factors. Qatre (2007) showed how definite and indefinite are differently represented, in a morphological or syntactic or even inflectional level, in Persian language. Rasekh Mahand (2009) considered the formal (in)definite signs. He talked about the interconnection between some other syntactic features and (in)definiteness.

3. Methodology

As “it cannot be assumed that what resembles definiteness in certain languages is exactly the same semantic category as observed in other languages” (Lyons, 1999: 47), and the study is done specifically about Persian language, the considered definitions of definiteness, are taken from

the studies on Persian Language than the cross-linguistic ones. Taking the same approach of the book “definiteness” (Lyons, 1999), the formal signs introduced by the previous works on the subject, are taken into account as the immediate formal coding for (in)definite nouns, within the context, found in four randomly chosen parts of “Ham-Bam” corpus (2022). It’s a colloquial corpus gathered by interviews with all groups of people. The analyses were done considering the discourses and in a semantic point of view which includes some criteria affecting the definiteness: inclusiveness and uniqueness, familiarity and background knowledge, and referring and identifiability. To make comparisons between the equivalents with and without the signs, some artificial utterances are made, as well. We also benefit from the layered structure to find what elements are left out on the surface. Then the signs are questioned whether they can function in favor of more/ less definite referring for the recipient or not? Context, as an important factor in semantic- pragmatic studies, includes the immediate linguistic context in this case. The extraction of the associated contextual elements is in a way which includes any element affecting the interpretation of the noun within. However, some other resources of knowledge are available, too; for example, the general knowledge shared by Persian language speakers.

4. Results

The formal signs introduced by the previous works on the subject including proper nouns, /yek/, /i/ at the end of the nouns, /e/ sound at the end of the words, bearing no associated elements, demonstrative pronouns, modifiers, and relative clauses are all found in the corpus. Some referents of the nouns are just mental ones, and some references are indicating an object which can/ can not be identified by the addressee. Some of the references, refer to a unique entity and some can include more than a single referent which can be differentiated. Never mind how a referent is, all the nouns are comprehensible by the addressee in a way the semantic components assigned to the referent of the noun are enough to find out the message of the producer.

5. Discussion

The linguistic context/ the associated elements are definitely affecting on the interpretation of the nouns as they add some semantic components to the referent. At the same time, the context can turn a concrete referent to an abstract one which isn’t as much definite any more. Then, the proper nouns, can be definite in a morphological isolated situation, not within a context. The criterion which defines whether the semantic components assigned to the referent of a noun are enough for understanding the message, is ascertained in the contextual case. Sometimes, the semantic components

come before the noun and sometimes they appear after the noun; so, not necessarily the previous knowledge is clarifying into definiteness. Some references of the nouns are understandable directly through their own components; while, some nouns are empty of any semantic component. Then, the noun (or whatever appears instead of the noun, for example a pronoun) refers to another noun which has a referent with semantic components. Some associated pieces of information are neutral and some are in contrast to the criteria affecting the definiteness, for example the quantifiers which are in contrast to uniqueness. As the context goes further, some pieces of information including semantic components are being added to the same references.

6. Conclusion

The context should be considered in Persian language studies of definiteness because: 1. In Persian language, definiteness is a semantic concept which appears in contextual situations; 2. The context gives the mostly distinguishing semantic components to the referent of the nouns; 3. The context defines whether the given components are enough for the addressee to find the message or not. Then, answering the questions, all the accompanying elements functioning in favor of clarifying semantic components can be considered as definiteness signs in Persian language. The context will define a noun's definiteness based on satisfying the aim of the message. According to this, in a typical context, the indefinite nouns may hold one of these two: 1. They will get more definite in following so as to they aren't blocking in comprehending the message, any more; 2. They have enough semantic components and indeed, they are definite enough.

بررسی نشانه‌های معرفگی اسم در زبان فارسی

دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
استاد زبان‌های باستانی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

افروز مهدی‌فر

مجتبی منشی‌زاده

چکیده

هر یک از نشانه‌های زبانی و از آن جمله نشانه‌های معرفگی در زبان می‌تواند در بافت‌های زبانی و غیرزبانی مختلف تعابیر متفاوتی داشته باشد. هدف از نگارش مقاله حاضر پاسخ به این پرسش است که آیا می‌توان در زبان فارسی به محض مشاهده نشانه‌های معرفگی یا نگرگی با یک اسم، معرفه یا نکره بودن آن را با قطعیت تعیین کرد. این بررسی در چارچوب نظری کتاب «معرفگی» نوشته کریستوفر لاینز (۱۹۹۹) صورت می‌گیرد و با همان رویکرد، ابتدا نشانه‌های صوری برشمرده شده برای معرفگی و نگرگی از تحقیقات پیشین گردآوری شده‌اند. سپس معرفگی هر یک از نمونه‌های دارای این نشانه‌ها، که از داده‌های تصادفی به دست آمده از پیکره «هم-بام» (۱۴۰۱) هستند، با مقایسه با نمونه‌های ساختگی در بستر گفتمان و با هدف کاربردشناختی بررسی می‌شود. نتیجه آنکه معرفگی مفهومی مطلق نیست و اسم در روند یک گفتمان، نسبت به وقوع‌های دیگر خود، معرفه‌تر یا نکره‌تر است. اسم جنس که به ارجاع ذهنی اشاره دارد، مطابق اطلاعات مشترک سرنمونه آن در ذهن گویشوران هر زبان به صورت خارج از بافت، دارای سطحی از معرفگی است، اما باید در بافت همراه به لحاظ برآوردن هدف گفتمان، از نظر معرفگی بررسی شود.

کلیدواژه: معرفگی، نگرگی، اسم جنس، بافت زبانی، زبان فارسی.

۱- مقدمه و بیان مسأله

معرفگی، در زبان‌های مختلف، به شیوه‌های گوناگون نشان داده می‌شود و به همین دلیل در هر زبان ممکن است به شیوه متفاوتی تعریف شود (لاینز^۱، ۱۹۹۹: ۴۷). بنابراین، در بررسی حاضر تعاریفی را برای این مهم در نظر می‌گیریم که در زبان فارسی درباره معرفگی ارائه شده‌اند. برای نمونه، معین (۱۳۳۷) معرفه را اسمی دانسته که نزد مخاطب معلوم و معهود باشد. باطنی معرفگی را به این صورت تعریف کرده است که «اگر عضوها یا موردی از مدلول آنکه مورد اشاره است، بین گوینده و شنونده شناخته شده باشد، (یا فرض بر این باشد که شناخته شده است)، آن اسم معرفه است. اگر چنین شناختگی مطرح نباشد، آن اسم نکره است» (۱۳۵۵: ۱۲۱). در بررسی حاضر، تعریف معرفگی بر مبنای همین تعاریف است: تولیدکننده پیام اسمی را به صورت معرفه به‌کار می‌برد که دریافت‌کننده پیام می‌تواند همان مفهوم مورد نظر تولیدکننده پیام را در بافت زبانی بی‌واسطه همراه با اسم، از آن اسم برداشت کند و با هر مقدار دانشی که مشارکین ارتباط از یک اسم مورد اشاره در کلام دارند، فهم متقابلی از آن اسم دارند. در نتیجه، عدم تفهیم و تفاهم کلام به واسطه عدم فهم متقابل و برداشت یکسان از اسم مورد نظر ایجاد نمی‌شود. همانطور که از این تعریف برمی‌آید، معرفگی مفهومی است که توسط تولیدکننده پیام و از منظر دریافت‌کننده پیام است.

از آنجایی که مفهوم معرفگی در زبان فارسی دارای نشانه‌هایی است که در بررسی‌های پیشین به‌عنوان نشانه‌های صوری معرفگی/ نگرگی شناخته شده‌اند، مانند ضمائر اشاره، بنابراین، زبان فارسی یکی از زبان‌هایی است که در آن «معرفگی صورت دستوری شده چیزی است که به آن معرفگی معنایی/ کاربردشناختی می‌گوییم» (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۷۴). درحالی که به نظر می‌آید شناخت این نشانه‌ها و تعبیر آنها همیشه چندان هم ساده نیست. برای مثال، گاهی نشانه‌ای که به نظر می‌آید در صورت همراه شدن با اسم موجب معرفگی آن می‌شود، بنا به دلایلی دیگر با اسم همراه است و لزوماً نشانه معرفگی نیست. کسره انتهایی که در پایان اسامی ظاهر می‌شود در بافت‌های زبانی مختلف می‌تواند معانی گوناگون، مانند تصغیر، معرفه‌سازی (کچویی و هرندی، ۱۳۹۵) یا تحبیب داشته باشد. این شباهت‌های صوری در حوزه دستوری، بخصوص در آموزش زبان نباید مبهم باقی بمانند. ضمن آنکه در بررسی‌های پیشین نشانه‌های صوری با رویکردهای صوری مورد توجه پژوهشگران بوده است. به بیان دیگر، نشانه‌های صوری بیان شده به‌عنوان نشانه‌های معرفگی را در نمونه‌های واقعی یا ساختگی نشان داده‌اند؛ برای مثال افراسیابیان و منتظری (۱۳۹۴) یا راسخ‌مهند (۱۳۸۸). در حالی که برخی

دیگر مانند پیترسون^۱ معتقدند که معرفه به چیزی اشاره دارد که می‌تواند به‌طور انحصاری در بافت^۲ یا دانش عمومی مشترک میان گوینده و شنونده شناسایی شود (۱۹۷۴: ۹۷). بنابراین گرچه در زبان فارسی نیز برای رسیدن به مفهوم معرفگی نیاز به دانش پیشین مشترک است، اما بافت همراه^۳ اسم، که می‌تواند یکی از منابع دانش مشترک باشد، در بررسی‌های پیشین در حوزه معرفگی مورد توجه قرار نگرفته است. نکته دیگری که در بررسی این نشانه‌ها وجود دارد، مسأله پیوستاری^۴ بودن مفاهیم معرفگی و نکرگی است. برخی از دستوریان این دو مقوله را مطلق و جدا از هم می‌دانند، اما برخی دیگر این دو مفهوم را به‌صورت پیوستاری و سلسله‌مراتبی تعریف کرده‌اند. برای مثال آنها معرفگی را سلسله‌مراتبی در نظر گرفته‌اند و تأثیر این سلسله‌مراتب را در نمایه‌سازی مفعول بررسی کرده‌اند. توجیه آنها برای این دیدگاه سلسله‌مراتبی، امکان تبیین بیشتر موارد زیرمجموعه‌ای و تعمیم بیشتر یک نتیجه زبانی عمومی است (بهرامی و همکاران، ۱۳۹۲).

هدف از مقاله حاضر بررسی این مسأله است که آیا می‌توانیم به محض مشاهده نشانه‌های صوری معرفگی و نکرگی ذکر شده در مطالعات پیشین، اطمینان یابیم که دریافت‌کننده پیام، اسم مذکور را معرفه/نکره درمی‌یابد یا خیر. برای این منظور لازم است که بررسی این نشانه‌ها در سطحی بالاتر از سطح صرفی صورت گیرد که همنشینی واژه‌ها را شامل شود. همچنین پژوهش حاضر باید در چارچوبی انجام شود که تحلیل‌ها را به نشانه‌های صوری که ارزش‌های مطلق را به دست می‌دهند (برای مثال [معرفه+])، محدود نسازد. «باید اصطلاحی داشته باشیم که به جز آنچه در صورت است، هر چیزی که بیان‌کننده معرفگی/نکرگی است، نشان دهد» (لاینز، ۱۹۹۹: ۴۷). بنابراین در این مقاله، اصطلاحات «معرفه‌تر» و «نکره‌تر» استفاده می‌شود.

۲. پیشینه

در این بخش، به بررسی مطالعات صورت گرفته درباره معرفگی، نکرگی و نشانه‌های آنها پرداخته می‌شود. خراسانی (۱۳۲۸) ضمن برشمردن برخی نشانه‌های زبانی برای معرفگی و نکرگی، معتقد است که در طول زمان تغییراتی در کاربرد این نشانه‌ها رخ داده است. به باور او نشانه‌های معرفه عبارت‌اند از: تهی بودن اسم از نشانه نکره با سابقه ذهنی یا کلامی، حالت اضافه، «ه»، «ک» و اضافه ضمائر اشاره «این» و «آن». معین (۱۳۳۷) در کتاب خود به نام «مفرد و جمع، معرفه و نکره»، معرفگی و نکرگی و نشانه‌های آنها را در کنار اسم جنس^۵ تعریف می‌کند. او

1 Peterson

2. context

3. co-text

4. continuum

5. generic noun

«را» را نشانه معرفگی نمی‌داند. نشانه‌های معرفه در دیدگاه معین عبارتند از: بی‌نشانی، صفت، ضمائر اشاره «این» و «آن» (به شرط وجود عهد ذهنی) و «ه» معادل کسره اضافه. نشانه‌های نکره نیز عبارتند از: «ی» در پایان اسم جنس، «یک» پیش از اسم جنس و «یکی». منشی‌زاده (۱۳۷۶) در یک بحث مقابله‌ای^۱ نشان می‌دهد که به دلیل ترجمه نادرست، در بعضی از موارد، اسم جنس در زبان فارسی نکره تلقی شده است. ماهوتیان نیز ضمن برشمردن برخی نشانه‌های معرفگی، به خصوص در گونه گفتاری، بیان می‌کند که ماهیت این نشانه‌ها صرفی است. او معرفه را بدون نشانه صرفی (که باید اسم یا گروه اسمی در جایگاه فاعل یا مفعول غیرمستقیم باشد) و یا همراه با یکی از دو پس‌اضافه - ش «/e/» و - «/e/» می‌داند (ماهوتیان^۲، ۱۳۷۸).

عباسی در مقاله خود رویکرد تفکیک مشخص‌بودگی^۳ از معرفگی را پیش گرفته است تا از این طریق بتواند مفهوم پیوستار را در معرفگی نشان دهد. در واقع، افزودن توصیف‌گرهای بیشتر سبب مشخص‌تر شدن اسم بدون توصیف‌گر می‌شود و این مسأله با معرفگی بیشتر، همسو است (عباسی، ۱۳۷۹).

قطره (۱۳۸۶) درباره سطح بازنمایی نشانه‌های معرفگی و نکرگی می‌گوید که این نشانه‌ها در سطوح مختلف صرفی، تصریفی و نحوی نمود پیدا می‌کنند که شامل این موارد هستند: بی‌نشانی، همزه و کسره اضافه به‌عنوان نشانه‌های معرفه، و «یا»ی نکره به‌عنوان نشانه نکره. او نمود نشانه‌های معرفگی در سطح تصریف را نمود در فصل مشترک صرف و نحو می‌داند. او همچنین پیوستاری برای درجات معرفگی قائل است.

راسخ مهند معتقد است که زبان‌های مختلف ممکن است معرفگی و نکرگی را در سطوح مختلف صرفی و نحوی نشان دهند. او دیدگاه خود را درباره تعاریف مختلفی که درباره معرفگی و نکرگی بیان شده‌اند، مطرح می‌کند و معتقد است که فارسی نه تنها نکره، بلکه معرفه را نیز در گونه گفتاری نشان‌دار می‌کند. از دیدگاه راسخ مهند نشانه‌های معرفه عبارت‌اند از: بی‌نشانی و ضمه. نشانه‌های نکره نیز «یک» و «یا»ی نکره هستند. وی همچنین، با توجه به دیدگاه ابوت^۴ (۲۰۰۶) ارتباط معرفگی با سایر مفاهیم، مانند انحصار^۵ و آشنایی^۶ را بیان می‌کند و معتقد است که معرفگی با برخی مفاهیم نحوی، مانند انضمام^۷ و گذرایی^۸ در ارتباط است (راسخ

1. contrastive
 2. Mahootian
 3. specificity
 4. Abbott
 5. uniqueness
 6. familiarity
 7. incorporation
 8. transitory

مهند، ۱۳۸۸). از دیدگاه حسن‌زاده بند پیرو نشانه‌ معرفگی است (۱۳۸۹). به باور بهرامی «را» نشانه معرفه است (۱۳۹۶).

در کتاب «دستور جامع زبان انگلیسی» (کرک^۱ و دیگران، ۱۹۸۵) دانش مشترک مشارکین ارتباط، به‌عنوان عامل ایجاد معرفگی عنوان شده است. همچنین، انواع معرفه از نظر نوع ارجاع، دسته‌بندی و بیان شده‌اند. لاینز^۲ درباره «یا»ی نکره در فارسی می‌گوید که اجباری نیست و دارای خصیصه [معرفه-] نیست. تنها ارجاع خود را غیرمشخص و غیرقطعی می‌کند، بنابراین معادل «هر» یا «یکی» یا «دیگر» است (۱۹۹۹: ۹۰). کرافت^۳ (۲۰۰۲) از دیدگاه رده‌شناختی به نشانه‌های معرفگی در زبان‌های مختلف می‌پردازد. او به‌لحاظ آماری به همابندی برخی دیگر از خصوصیت‌ها، همانند جاننداری مصداق با معرفگی اشاره کرده است.

جمشیدیان^۴ (۲۰۰۶) تفاوت دو زبان انگلیسی و فارسی در استفاده از حرف تعریف معرفه را بررسی کرده و درباره دانش مشترک بین مشارکین ارتباط سخن گفته است. وی در زمینه معرفه بودن ضمائر بحث کرده و از این نظر، دیدگاه او با دیدگاه پژوهش حاضر متفاوت است. به باور وی، «را» نمی‌تواند اسم پیش از خود را معرفه سازد، بلکه این اسم علامت مفعول مستقیم را به‌دلیل معرفه بودن دریافت می‌کند. البته این نکته در تحلیل‌های بررسی حاضر تفاوتی ایجاد نمی‌کند، زیرا در هر صورت در این پژوهش اسم پیش از «را» باید از نظر معرفگی تحلیل شود. جمشیدیان معرفه و نکره را بی‌نشان می‌داند. او ضمائر را ذاتاً معرفه می‌داند. نورزایی^۵ (۲۰۲۲) به بررسی پسوند «ک» در فارسی قدیم و جدید پرداخته و نقش آن را در فارسی امروز معرفه‌ساز دانسته است. زیرا نشان‌دهنده «آشنایی»، به‌عنوان یکی از معیارهای معرفگی، است. او همچنین معتقد است که می‌توان نتیجه گرفت که معرفگی در فارسی امروز رویکردی متفاوت از نشانه‌های معرفگی که عموماً در نظر گرفته شده‌اند، دارد.

۳. مبانی نظری و روش‌شناسی

بررسی حاضر، بر مبنای کتاب «معرفگی»^۶ نوشته لاینز (۱۹۹۹) صورت می‌گیرد. البته، این کتاب به بررسی جامع معرفگی با دیدگاه رده‌شناختی و مقابله نمونه‌های بین زبان‌ها پرداخته است. درحالی‌که پژوهش حاضر، موضوعات مطرح در این کتاب را در زبان فارسی بیان می‌کند. در مقاله حاضر، دقیقاً مانند این کتاب، از عناصر صوری ادعا شده به‌عنوان نشانه‌های معرفگی

1 Quirk

2 Lyons

3 Croft

4 Jamshidian

5 Nourzaiee

6 definiteness

و نگرگی استفاده می‌شود، تا نمونه‌هایی که در وهله اول معرفه یا نکره تلقی می‌شوند، از گفته‌های واقعی به‌دست آیند (لاینز، ۱۹۹۹: ۱). بنابراین، معرفگی به‌عنوان مقوله‌ای که عناصر صوری^۱ دارد و در معناشناسی با هدف کاربردی (کاربردشناختی)^۲ مطرح است، در همنشینی عناصر زبانی همراه یا به عبارتی گفتمان^۳، بررسی می‌شود (لاینز، ۱۹۹۹: ۱). یعنی نمونه‌های به‌دست آمده که از داده‌های واقعی پیکره هستند، در بستر گفتمانی^۴ توصیف می‌شوند. زیرا طبق تعریف، در هر گفتمان، ارجاع موفق زمانی به دست می‌آید که گوینده نیت ارجاعی دارد و شنونده همان ارجاع را دریافت می‌کند (براون^۵ و یول^۶، ۱۹۸۳) و این، صورت کاربردی^۷ تعریف معرفگی است که در بخش آغازین بیان شد. با در نظر گرفتن معنی گزاره‌ای^۸ مطرح در بستر گفتمان است که می‌توان به بیان گزاره‌ها، به‌عنوان هدف نهایی استفاده از زبان، دست پیدا کرد. این معنی گزاره‌ای در نظریه معنایی مشروط به صدق^۹ اعتبار دارد و به آن معنی شناختی^{۱۰} یا معنی ارجاعی^{۱۱} نیز می‌گویند (لاینز^{۱۲}، ۱۳۹۱). بنابراین، گرچه معیارهای صوری در دست داریم، معرفگی مطلق به واسطه همراهی یا عدم همراهی عناصر صوری، نخواهیم داشت (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۵۳) و معرفه صوری لزوماً به لحاظ معناشناختی معرفه نیست (لاینز، ۱۹۹۹: ۱ و ۲۴۴). ضمناً، بررسی در بافت زبانی همراه که همنشینی واژه‌ها را شامل می‌شود، یکی از مؤلفه‌های تحلیل گفتمانی است. این نشانه‌های صوری، می‌توانند طبقه‌بندی‌های خود را از نظر صرفی، نحوی و تصریفی داشته باشند. از آنجایی که بررسی حاضر با دیدگاه معناشناختی صورت می‌گیرد، به برشمردن و گردآوری نشانه‌های معرفگی و نگرگی از مطالعات پیشین بسنده کرده و از دسته‌بندی‌های دیگر که بیشتر برای بیان گرایش‌های کلی است، صرف‌نظر کرده‌ایم.

بر مبنای چارچوب نظری کتاب «معرفگی»، عناصر صوری به‌عنوان نشانه‌های معرفگی/نگرگی، در بستر هر گفتمان و بافت زبانی همراه، بررسی می‌شوند تا به لحاظ معنایی چه حد کار کرده‌اند و کاربرد موثر داشته‌اند. این عناصر صوری، از بررسی‌های پیشین جمع‌آوری شده‌اند. برای توصیف اسامی از نظر معرفگی، از سایر مفاهیم مرتبط یا موثر بر آن استفاده شده است و

-
1. formal
 2. pragmatical
 3. discourse
 4. discoursal
 - 5 Brown
 - 6 Yule
 7. practical
 8. propositional
 9. truth conditional
 10. cognitive meaning
 11. referential meaning
 - 12 J. Lyons

مهم‌تر از همه، اسم جنس از نظر معرفگی بررسی شده است. این مفاهیم عبارتند از: انحصار و شمول معنایی، آشنایی و دانش زمینه‌ای و ارجاع و تشخیص‌پذیری. وجود هیچ یک از این مفاهیم به طور قطع بیانگر معرفگی نیستند، زیرا در واقع معرفگی یک مفهوم معنایی واحد نیست، بلکه دو یا چند مقوله معنایی است که به صورت دستوری درآمده است (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۵)، پس نمی‌توان با رویکرد صوری معرفگی را بررسی و پیش‌بینی کرد، بلکه باید با مقایسه آنچه در صورت نمود پیدا کرده است با نمونه‌های دیگر، معرفگی را به لحاظ معنایی سنجید. همچنین، به گفته استراسون^۱ (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۵۶)، معنا را باید از موقعیت دریافت، نه از جملات؛ و در جای دیگری در همان کتاب بیان شده که نمی‌توان گفت که یک زبان کلاً دارای پیکربندی ظاهری^۲ معرفگی هست یا نیست (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۵۴).

دو نوع نگاه به معرفه/ نکره معرفی شده است: نگاه سنتی و غیرسنتی؛ که در نگاه سنتی خصیصه معرفه یا نکره، به واسطه همراهی یا عدم همراهی نشانه معرفه یا نکره، مقادیر مثبت و منفی می‌گیرند. از آنجایی که بررسی حاضر در زبان فارسی صورت می‌گیرد که یکی از نشانه‌های معرفگی آن بی‌نشان بودن است، تفاوت میان معرفگی/ نکرگی ساده و پیچیده در این بررسی لحاظ نشده است. به لحاظ مطلق یا نسبی بودن نیز، اساساً و کلاً توصیف‌گری وجود ندارد که آن را [معرفه-] بنامیم (لاینز، ۱۹۹۹: ۴۰) و نکرگی، نبود معرفگی یا عدم تطابق با حالت معرفه است (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۴۸). از این دیدگاه، مقادیر نسبی معرفگی/ نکرگی نسبت به یکدیگر ایجاد می‌شوند. بنابراین، در بررسی حاضر نیز، درجات نسبی معرفگی را بیان می‌کنیم و نکرگی را حالت «صفر-معرفگی» تعریف می‌کنیم که در آن، هیچ عنصر معرفه‌سازی وجود ندارد که دریافت‌کننده پیام را طبق تعریف معرفه که در ابتدای بحث ارائه شد، به «مفهوم مورد نظر تولیدکننده پیام» برساند یا حتی نزدیک کند.

از آنجایی که همنشینی عناصر، بستر اصلی توصیف داده‌ها در بررسی فعلی است، در مورد گروه‌های اسمی که بیش از یک عنصر معرفگی/ نکرگی با آن همراه است، تأثیر عناصر بر برآیند معرفگی، مورد توجه قرار گرفته است.

نکته قابل توجه آنکه، در منابع مختلف، منظور از «مصدق»، لزوماً مصداق اسم ذات^۳ نیست. با این حال، در مقاله حاضر برای شفافیت بیشتر، مصداق برای مصداق‌های عینی و ارجاع برای ارجاعات انتزاعی^۴ ذهنی به کار رفته‌اند.

1. Strawson
2. configurational
3. concrete noun
4. abstract

همانطور که گفته شد، در این رویکرد، واژه‌ها در همنشینی زنجیره‌ای بررسی می‌شوند که از سطح صرفی بالاتر است و تقطیع‌های قائم به فعل، معادل تقطیع‌های ارائه شده در پیکره است که برش‌هایی از زنجیره کلام و بافت زبانی همراه به دست می‌دهند. دو نتیجه از این دیدگاه حاصل می‌شود. نخست آنکه، تحقق واقعی واژه‌ها و نه واژگان^۱ مورد مطالعه است که می‌تواند خصوصیات صرفی، تصریفی (به‌عنوان حوزه مشترک صرف و نحو) و نحوی بگیرد. دیگر آنکه، با در نظر گرفتن همنشینی، انتخاب کلمات^۲ و عبارتهای همراه، می‌تواند بر معرفگی اسم موثر باشد (لاینز، ۱۹۹۹: ۶). علاوه بر این، نشانه‌های معرفگی و نگرگی نیز می‌توانند بر یکدیگر تاثیر بگذارند. درباره خصوصیات زبرزنجیری کلام باید گفت که گرچه در بعضی موارد معادل سجاوندی دارند، اما از آنجایی که نمی‌توان ادعا کرد که همه آنها در مؤلفه‌های کلامی رمزگذاری شده‌اند، از تفاوت‌های احتمالی آنها چشم‌پوشی می‌کنیم.

دانش مشارکین ارتباط را می‌توان به دانش بی‌واسطه^۳ و دانش موقعیت بزرگتر^۴ (دانش عمومی) تقسیم کرد. اهمیت پرداختن به دانش افراد در رابطه با معرفگی، به‌خاطر انحصار و آشنایی است که ریشه در همین دانش‌ها دارد. از میان بافت‌ها و منابع مختلف دانش که بر تعبیر مفاهیم موثراند، به تعبیرهای مبتنی بر بافت درون‌زبانی بی‌واسطه (بافت زبانی همراه) و دانش عمومی گویشوران فارسی‌زبان، پرداخته می‌شود. زیرا محقق تنها به آنها دسترسی دارد. در همین زمینه، اسم جنس نیز، در بحث از معرفگی و نگرگی مطرح است و به دانش مشترکی اشاره دارد که افراد از سرنمونه^۵ اسم جنس دارند و بخشی از دانش عمومی آنها به‌عنوان گویشور یک زبان است.

گفتنی است که داده‌های تصادفی از دو قسمت از آخرین نسخه پیکره گفتاری زبان فارسی به نام «هم - بام» (مهر ۱۴۰۱) به دست آمده‌اند. پیکره هم - بام ارائه‌کننده گفتگوهای محاوره‌ای^۶ است که به‌صورت تک‌سخنگو بوده است و در هر بخش از ۳۷ بخش، یک سخنگو یک خاطره را درباره موضوعی روایت می‌کند. بنابراین به دلیل حجم بالای پیکره، تنها قسمت‌هایی به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند و نتایج یافته‌های پژوهش حاضر قابل تعمیم به همان بخش‌ها است. سخنگویان آن تنها در مواردی، که آن هم متمایزکننده معنی نیست، متفاوت از گونه معیار سخن گفته‌اند. ضمن آنکه گونه معیار نیز در پیکره آورده شده و در این بررسی از همان معادل‌های معیار برای تحلیل استفاده شده است تا سوءتعبیرهای احتمالی

-
1. lexicon
 2. word-choice
 3. immediate
 4. larger situation (general knowledge)
 5. prototype
 6. colloquial

به‌خاطر تکواژهای محذوف در گونه‌ی گفتاری پیش‌بینی شده باشند. جنسیت، سن، سطح تحصیلات و شغل صحبت‌کننده‌ها مختلف است و به‌گروه خاصی محدود نیست. داده‌های این پیکره صورت آوانویسی‌شده‌ای از گفته‌های واقعی است و نگارنده‌ی فارسی‌زبان با استفاده از شمّ زبانی خود، آنها را به خط فارسی به تحریر درآورده است. علاوه بر این داده‌ها، در برخی موارد، به منظور ارائه توضیحات بیشتر مثال‌هایی خارج از پیکره مذکور نیز ارائه شده‌اند.

در یک جمع‌بندی کلی از منابع پیشین، این نشانه‌ها به‌عنوان عناصر صوری همراه با اسم در بحث معرفگی و نگرگی نقش دارند: «یک»، «یا» ی پایانی، همزه انتهای (یا کسره انتهای)، بی‌نشانی، ضمائر اشاره^۱، توصیف‌گرها^۲ شامل حالت وصفی و حالت اضافی و نیز بند موصولی همراه اسم. علت قلمداد نکردن «را» به‌عنوان نشانه معرفگی، در بخش نتیجه‌گیری توضیح داده خواهد شد. همین‌طور واژه‌هایی که در واقع صفت جایگزین اسم هستند نیز در بررسی لحاظ شده‌اند. زیرا در فصل دوم کتاب نشان داده شده است که نشانه‌های معرفه، ممکن است با عنصری به‌جز اسم همراه شوند و از آنجایی که در فارسی نیز سازوکار جایگزینی صفت به جای ترکیب وصفی را داریم، این واژه‌ها هم در بررسی توصیف شده‌اند.

کسره انتهای یکی از این دو عنصر است: الف) کسره اضافه که تکیه‌بر نیست؛ ب) کسره نشانه معرفگی در گونه گفتاری که تکیه‌بر است و در نوشتار به صورت «ه» نشان داده می‌شود. در پژوهش حاضر، اگر کسره انتهای برای ایجاد حالت اضافی به کار رود، در قالب حالت اضافی تحلیل می‌شود. اگر کسره انتهای، راهکار گویشور برای اشاره به بیان شدن اسم در بافت زبانی همراه باشد و از طریق آن میان اسامی مشابه تمیز قائل شود، در این صورت، این نشانه را به عنوان «کسره انتهای» در نشانه‌های معرفگی برشمرده و مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۴. داده‌ها

در داده‌های مورد بررسی همه نشانه‌های معرفگی به‌دست آمده از بررسی‌های پیشین که شامل معرفه بی‌نشانه هم می‌شوند، توصیف شدند. لازم به ذکر است که نتایج حاصل تنها محدود به داده‌های مورد بررسی در پژوهش حاضر می‌شوند و قابل تعمیم نیستند.

۴-۱. خاطره کودکی ۱: دوازدهمین خاطره در پیکره؛ گونه معیار معادل گونه گفتاری (طبق آنچه در پیکره ارائه شده است):

1. demonstrative pronoun

2. modifier

«والا^۱ از بچگی‌هایم. یک برادر داشتم. خیلی شلوغ می‌کرد. اصلاً شیطان روی زمین بود. معروف بود توی کوچه. به رامین شیطان معروف بود. یک چیزی را. خیلی سربه‌سر من می‌گذاشت. یک روز آمد و. من را اذیت کرد. هی دفترم را برد. نمی‌دانم. خودکارم را برد. گفتم باشد. من وایسام. گفتم. من یک چوب بگذارم پهلویم. که این را بزنم. بعداً که خواستم. مثلاً اذیتم کرد. چوب گذاشتم توی شلوارم بغل شلوارم. بغل شلوارم. نمی‌دانستم. من خم می‌شوم. مثلاً بروم سجده. چوب که خم نمی‌شود. هیچی. گذاشتم و. هی آمد اذیت کرد. توی دلم گفتم باشد. می‌بینمت آخر. هیچی آمد. چوب را گذاشتم. اذیت کرد. گفتم. خب بگزار. نمازم را بخوانم. فکر کنه. دارم نماز می‌خوانم. بعد نماز چوب را می‌کشم به جانم. می‌زنمش. همین رکعت اول آمدم بروم رکوع. چوب خم نشد. من خم شدم. با صورت خوردم زمین سر نماز. اومد. گفت. ها خوب شد. من را می‌خواستی. بزنی...»

در این نمونه نشانه‌های معرفگی و نگرگی را که در بررسی‌های پیشین به آنها اشاره شده، می‌بینیم. همهٔ اسامی، با فاکتورهای صوری دسته‌بندی شده‌اند و به لحاظ معنایی در بستر گفتمان توصیف شده‌اند:

- بی‌نشانی برای اسامی معرفه

«زمین» یا انحصار معنایی دارد، یا به‌عنوان اسم جنسی که دریافت‌کنندهٔ پیام با آن آشناست و ارجاع انتزاعی آن را درک می‌کند؛

«کوچه» با اینکه مشارکین ارتباط نمی‌توانند مصداق یکسانی برای آن داشته باشند و تشخیص‌پذیری آن برای دریافت‌کنندهٔ پیام ممکن نیست، همان دانش مشترکی که از ارجاع اسم جنس آن دارند، کافی^۲ است و تولیدکنندهٔ پیام خصیصه‌های معنایی بیشتری را در شمول معنایی اسم مورد اشاره، برای تفهیم کلام خود نیاز ندارد؛

«چوب» در پنج بند «چوب گذاشتم توی شلوارم»، «چوب که خم نمی‌شود»، «چوب را گذاشتم»، «چوب را می‌کشم به جانم» و «چوب خم نشد»؛ دانش دریافت‌کنندهٔ پیام شامل سرنمونهٔ «چوب» و «چوبی» که راوی دربارهٔ آن صحبت کرده بود، است و مشارکین ارتباط دانش مشترک زمینه‌ای مکفی برای برقراری ارتباط را دارند. ارجاع انتزاعی «چوب» دارای شمول معنایی است که فهم کلام را میسر می‌سازد، هرچند انحصار و تشخیص‌پذیری در این اسامی («چوب» به‌عنوان اسم جنس و «چوب» به‌عنوان آنچه که راوی راجع به آن صحبت

^۱ - شایان ذکر است که تقطیع جملات عیناً به همان صورتی است که در پیکره ارائه شده است.

^۲. satisfies

می‌کند) تنها انحصار معنایی اسم جنس است و امکان تشخیص مصداق عینی «چوب» به‌عنوان آنچه راوی راجع به آن سخن می‌گوید، برای دریافت‌کننده پیام وجود ندارد؛

«نماز» در دو بند «بعد نماز چوب را می‌کشم به جانش» و «با صورت خوردم زمین سر نماز» مانند «چوب»، دانش دریافت‌کننده پیام شامل سرمونۀ «نماز» و «نمازی» که راوی درباره آن صحبت کرده بود، است؛ مشارکین ارتباط ارجاع انتزاعی مشترکی از «نماز» در ذهن دارند که شامل خصیصه‌های معنایی کافی برای برقراری ارتباط و تفهیم و تفاهم کلام است. «صورت» به‌عنوان اسم جنسی است که دریافت‌کننده پیام ارجاع آن را درک می‌کند؛ علاوه بر آن، بافت زبانی همراه انحصار معنایی بیشتری را به دست می‌دهد و بافت بی‌واسطه در تشخیص هر چه بیشتر مصداق اسم، موثر است. زیرا، قطعاً در بافت غیرزبانی بی‌واسطه که مکالمۀ رودررو در آن صورت می‌گیرد، «صورت» تولیدکننده پیام» که با مطابقت و انتخاب واژگان دیگر با قید «با صورت» هم‌مرجع است، تشخیص‌پذیر است.

- اسامی / صفات جایگزین اسم بدون علامت و منضم شده به فعل: شلوغ (شلوغ کردن)، سربه‌سر (سربه‌سر گذاشتن)، اذیت (اذیت کردن)، سجده (سجده رفتن)، زمین (در فعل زمین خوردن) و نمونه‌های دیگری که در ساختمان افعال هستند. این اسامی / صفات در حالت غیرانضمامی خود از نوع اسم جنس هستند و مانند آنها همان دانش مشترکی که از ارجاعشان در ذهن گویشوران است برای تفهیم و تفاهم در ارتباط کافی است. زیرا این دانش زمینه‌ای مشترک، گرچه به گویشور این امکان را می‌دهد که یک مجموعه را مورد اشاره قرار دهد، از خصوصیات متمایزکننده اعضای مجموعه چشم‌پوشی کرده است و گویی آن مجموعه تنها یک عضو دارد. از آنجایی که در حالت منضم شده، در نهایت، جزئی از ساختمان فعل هستند، نیازی به بحث بیشتر درباره معرفگی اسم در این حالت وجود ندارد.

- حالت اضافی یا وصفی اسامی معرفه: بچگی‌هایم (بچگی‌های من)، شیطان روی زمین، رامین شیطان، دفترم (دفتر من)، خودکارم (خودکار من)، پهلویم (پهلوی من)، شلووارم (هر سه بار که تکرار شده است؛ شلووار من)، دلم (دل من)، نمازم (نماز من)، رکعت اول، جانش (جان او). درباره معرفگی این ضمائر و نقش آنها در معرفگی، باید گفت که به هر میزان که مرجع آنها معرفه باشد، این ضمائر هم به‌عنوان کالبدی برای مرجع خود، معرفه هستند. در نگاه معنایی، بسته به اینکه آیا عنصر اضافه شده خصیصه معنایی که به نفع معرفگی باشد به ارجاع / مصداق اضافه می‌کند یا خیر، می‌توان ترکیبات وصفی یا اضافی را معرفه‌تر از صورت معادل خود بدون این عناصر همراه دانست.

- اسم معرفه همراه با ضمائر اشاره: در بند «که این را بزَنَم» (ضمیر اشاره برای اشاره به اسم محذوف به قرینه معنوی آمده است. برای مثال، در زیر ساخت می‌تواند به این صورت باشد:

«این فرد را بزئم» یا «این برادرم را بزئم»؛ بنابراین، ضمیر اشاره به جای اسمی آمده است که به واسطهٔ بافت زبانی همراه ارجاع منحصر به فردی دارد، زیرا همان بافت زبانی همراه آشنایی ایجاد کرده است؛ در «همین رکعت اول»، «همین» در اینجا اضافه است و از نظر معرفگی کارکرد بیشتری نسبت به صفت «اول» برای اسم «رکعت» ندارد. به عبارت دیگر، انحصار معنایی بیشتر، یا شمول معنایی بیشتر، یا تشخیص‌پذیری بیشتری به مرجع نداده است. این یکی از نمونه‌هایی است که یکی از دو عنصر همراه به لحاظ معرفگی نسبت به عنصر دیگر، اضافه است. یعنی اگر به لحاظ معناشناختی این عناصر را در کنار یکدیگر در نظر بگیریم، گاهی، عنصر یا نشانه‌ای که نخست آمده دریافت‌کنندهٔ پیام را به ارجاعی سوق می‌دهد و نشانهٔ بعدی معرفگی، به لحاظ معرفگی هیچ کارکردی ندارد و به عبارت فنی به دریافت‌کنندهٔ پیام، ارجاع یا حوزهٔ معنایی منحصر به فردتری را نشان نمی‌دهد (Lyons, 1999: 3)

- اسم معرفه همراه با بند موصولی: در این قسمت یافت نشد.

- کسرهٔ انتهای اسم معرفه: در این قسمت یافت نشد.

- اسم همراه با نشانه‌های نکره: یک برادر، یک چیزی، یک روز، یک چوب؛ به نظر می‌رسد تولیدکنندهٔ پیام تعمداً اسم مورد نظر خود را به گونه‌ای بیان می‌کند که هر نوع خصوصیت متمایزکنندهٔ معنایی غیر از ارجاع عام را از آن بگیرد و بعد خصیصه‌های معنایی مورد نظر خود را در ظرف معنایی این اسم قرار دهد. بنابراین، این اسامی را نکره بیان می‌کند، هر چند باید گفت که به لحاظ معنایی، این اسامی مانند اسامی جنس، ارجاعی در ذهن دریافت‌کنندهٔ پیام دارند که به هنگام همراهی با نشانه‌های نکره، آن ارجاع از ذهن فراخوانده می‌شود. بنابراین، با توجه به ارجاع داشتن و شمول معنایی که به واسطهٔ دانش زمینه‌ای گویشوران است، از درجه‌ای از معرفگی برخوردارند و تنها نسبت به صورت‌های دیگر خود که در ادامهٔ کلام می‌آیند، صورت‌های نکره‌تری محسوب می‌شوند.

۲-۴. خاطرۀ موسیقی: سی و سومین خاطرۀ در پیکره؛ گونهٔ معیار معادل گونهٔ گفتاری (طبق آنچه که در پیکره ارائه شده است):

«یک بحثی شروع شد. خب ما یک موسیقی را تقریباً اول سفارش گرفتیم. یک سری من شعر پیدا کردم. یک سری شعر پیدا کردم. مال یک معلمی بود. این معلمه تقریباً می‌شد برادرِ آن معلم کلاس پنجم من. یک روز زنگ زد. که یک برادری دارم. این خیلی خوب شعر همدانی می‌گوید. گویش‌های همدانی دارد. خلاصه ما هم رفتیم سراغش و. این تقریباً یک ده دوازده تا شعر به من داد. من شعرها را نگاه کردم و. چیز جالبش این بود. اینها را بر اساس چیز گفته بود. بر اساس ملودی گفته بود. یعنی یک جورهایی ترانه گفته بود.

ملودی داشتند هر کدام. حالا کارهای مختلف شاید مثلاً بعضی‌هاش مثلاً روی آهنگ‌هایی مثل آهنگ‌های قدیمی بود و خلاصه. یک چیزهایی توی این مایه‌ها گفته بود. من رفتم. نشستیم. این‌ها را گوش دادم و. متناسب با این مایه‌هایی که حالا او در نظر گرفته بود و. فضاهایی که داشتیم»...

در این نمونه نیز، نشانه‌های معرفگی و نکرگی را که در بررسی‌های پیشین به آنها اشاره شده، می‌بینیم:

- بی‌نشانی برای اسامی معرفه:

«شعر» در بندهای «یک سری من شعر پیدا کردم»، «یک سری شعر پیدا کردم»، «این تقریباً یک ده دوازده تا شعر به من داد»، «آنهايي که با کمیت‌نمای مبهم مانند «یک سری» و «ده دوازده تا» هستند، اسامی جنس هستند که مشارکین ارتباط ارجاع انتزاعی از سرنمونه «شعر» را به واسطه دانش زمینه‌ای برای آن قائل هستند و در بند بدون آنها، «من شعرها را نگاه کردم»، اسمی است که دانش دریافت‌کننده پیام از ارجاع آن شامل دانش مشترک زمینه‌ای مشارکین ارتباط مربوط به سرنمونه «شعر» و شعری که راوی درباره آن صحبت کرده است، می‌باشد؛

«ترانه و ملودی» اسم جنس هستند و دانش مشترک مشارکین ارتباط همان دانش زمینه‌ای است که از ارجاع سرنمونه «ترانه» و «ملودی» دارند، به همراه همه آنچه که از بافت زبانی همراه می‌توان به عنوان خصیصه معنایی به اسم «ترانه» و «ملودی» در اینجا اضافه کرد.

اسامی/ صفات جایگزین اسم بدون علامت و منضم شده به فعل: سفارش (سفارش گرفتن)، زنگ (زنگ زدن)، نظر (در نظر گرفتن) و نمونه‌های دیگری که در ساختمان افعال هستند. این اسامی/ صفات در حالت غیرانضمامی خود از نوع اسم جنس هستند و مانند آنها همان دانش مشترکی که از ارجاعشان در ذهن گویشوران است برای تفهیم و تفاهم در ارتباط کافی است. زیرا این دانش زمینه‌ای مشترک، گرچه به گویشور این امکان را می‌دهد که یک مجموعه را مورد اشاره قرار دهد، از خصوصیات متمایزکننده اعضای مجموعه چشم‌پوشی کرده است و گویی آن مجموعه تنها یک عضو دارد. از آنجایی که در حالت منضم شده، در نهایت، جزئی از ساختمان فعل هستند، نیازی به بحث بیشتر درباره معرفگی اسم در این حالت وجود ندارد.

- حالت وصفی یا اضافه اسامی معرفه: مال یک معلمی، برادر آن معلم کلاس پنجم من، شعر همدانی، گویش‌های همدانی، سراغش (سراغ او)، چیز جالبش (چیز جالب آن)، اساس چیز، اساس ملودی، کارهای مختلف، آهنگ‌های قدیمی. درباره معرفگی این ضمائر و نقش آنها در معرفگی، باید گفت که به هر میزان که مرجع آنها معرفه باشد، این ضمائر هم به عنوان کالبدی برای مرجع خود، معرفه هستند. در نگاه معنایی، بسته به اینکه آیا عنصر اضافه شده خصیصه

معنایی که به نفع معرفگی باشد به ارجاع/ مصداق اضافه می‌کند یا خیر، می‌توان ترکیبات وصفی یا اضافی را معرفه‌تر از صورت معادل خود بدون این عناصر همراه دانست.

- اسم معرفه همراه با ضمیر اشاره: این معلمه (در بند «این معلمه تقریباً می‌شد»)، آن معلم (در بند «آن معلم کلاس پنجم من»، (که «آن» در اینجا اضافه است، زیرا از نظر معرفگی کارکرد بیشتری نسبت به توصیف‌گر «کلاس پنجم من» ندارد. به عبارت دیگر، انحصار معنایی بیشتر، یا شمول معنایی بیشتر، یا تشخیص‌پذیری بیشتری به مرجع نداده است. این مایه‌ها (در بند «اینها را گوش دادم» (در واقع ضمیر اشاره برای اشاره به اسم محذوف به قرینه معنوی آمده است و به جای اسم آمده است. برای مثال، می‌تواند در زیرساخت «این آهنگ‌ها را گوش دادم» باشد). با جانشینی به جای اسم، همه خصیصه‌های معنایی اسم محذوف خود را گرفته است و به واسطه این خصیصه‌ها، معرفگی به دست آورده است.

- اسم معرفه همراه با بند موصولی: مایه‌ها (در بند «مایه‌ها که حالا او در نظر گرفته بود»، فضاها (در بند «فضاها که داشتیم»); در هر دوی آنها، بند موصولی توصیف‌گری است که با انحصار بیشتری که به دست داده است، ارجاع اسامی مشخص‌تر شده است و اسم‌ها را معرفه‌تر از حالت معادل بدون بند موصولی کرده است.

- کسره انتهای اسم معرفه: معلم (در بند «این معلمه تقریباً می‌شد»); که در اینجا اضافه است و اگر به لحاظ معناشناختی این عناصر را در کنار یکدیگر در نظر بگیریم از نظر معرفگی کارکرد بیشتری نسبت به ضمیر اشاره «این» ندارد.

- اسم همراه با نشانه‌های نکره: یک بحثی، یک موسیقی، یک معلمی، یک روز، یک برادری، یک جوهرهایی، آهنگ‌هایی، یک چیزهایی؛ به نظر می‌رسد تولیدکننده پیام تعمداً اسم مورد نظر خود را به گونه‌ای بیان می‌کند که هر نوع خصوصیت متمایزکننده معنایی غیر از ارجاع عام را از آن بگیرد و بعد خصیصه‌های معنایی مورد نظر خود را در ظرف معنایی این اسم قرار دهد. بنابراین، به لحاظ معنایی، این اسامی مانند اسامی جنس، ارجاعی در ذهن دریافت‌کننده پیام دارند که به هنگام همراهی با نشانه‌های نکره، آن ارجاع از ذهن فراخوانده می‌شود. بنابراین، با توجه به ارجاع داشتن و شمول معنایی که به واسطه دانش زمینه‌ای گویشوران است، از درجه‌ای از معرفگی برخوردارند و تنها نسبت به صورت‌های دیگر خود که در ادامه کلام می‌آیند، صورت‌های نکره‌تری محسوب می‌شوند.

۵. بحث

در این بخش یافته‌های حاصل از بررسی عناصر صوری بیان شده برای معرفگی و نکرگی که در روش‌شناسی به آنها اشاره شد، مورد تحلیل قرار می‌گیرند.

۱-۵. دسته‌بندی صورت‌های معرفه

پیش از آنکه وارد یافته‌های حاصل از داده‌ها شویم، دسته‌بندی زیر درباره خود صورت‌های معرفه، ضرورت دارد:

الف) صورت‌های معرفه صوری که همراهی یک عنصر با اسم، معرفگی بیشتری از صورت معادل اسامی، بدون آن عناصر به دست می‌دهد؛ ب) صورت‌هایی که به اندازه کافی معرفه هستند و به این دلیل، هیچ عنصری با هدف معرفه کردن (معرفه‌تر کردن)، آنها را همراهی نکرده است. دسته اول اسامی هستند که می‌توانند به مصداق‌های عینی یا ارجاعات ذهنی اشاره داشته باشند. مانند:

۱. فردی که متأهل است...

که به ارجاع ذهنی اشاره دارد و با بند موصولی توصیف‌گر و معرفه‌کننده‌تر همراه است.

۲. این که اینجا ایستاده...

که به مصداق عینی یک فرد که قابل دیدن است اشاره دارد و با بند موصولی توصیف‌گر و معرفه‌کننده‌تر همراه است.

دسته دوم، اسامی معرفه بدون علامت در فارسی هستند که قطعاً به اعتبار اشتراک در ارجاعات ذهنی مشارکین ارتباط، در هر گفتمان، معرفه تلقی می‌شوند: مانند اسامی جنس. بنابراین، از یک منظر دیگر دو دسته معرفه داریم: اسمی که چون نشانه معرفگی خاصی به همراه دارد معرفه است؛ و اسمی که چون معرفه است، معرفه (معرفه بی‌نشان) در فارسی ظاهر می‌شود. لاینز این رابطه را با مفهوم دستوری‌شدگی به صورت پوششی بیان کرده است که «معرفگی مفهومی است که دستوری شده است» (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۷۵).

۲-۵. بافت همراه: کمیّت همراه با اسامی عام و خاص و نقش آن به‌عنوان زمینه‌ساز

معرفگی

در روش‌شناسی اشاره شد که بافت زبانی همراه برای توصیف معنا در نظر گرفته شده است. از آنجایی که تمایزات کدگذاری شده صوری، لزوماً منعکس‌کننده حوزه‌های معنایی سازنده دانشی نیستند، که زمینه‌ساز معرفگی است (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۷۳)، می‌توان چنین نتیجه گرفت که هیچ معیار مشخص و قطعی صوری وجود ندارد که بتواند در دیدگاه معناشناختی برای توصیف معرفگی یاری‌رسان باشد و نشان دهد که بافت زبانی همراه دقیقاً در چه سطح نحوی قرار دارد و تا چه اندازه همنشینی واژه‌ها را شامل می‌شود. زیرا عبارت، بند، جمله یا پاراگرافی که واحد مورد مطالعه در آن قرار گرفته است بافت زبانی همراه هستند و باید در توصیف لحاظ

گردند؛ آنها دانش افراد را درباره‌ی اسامی (و سایر مقوله‌ها) می‌سازند و همانطور که در بیان مسأله نیز بیان شد، دانش افراد از عوامل موثر بر معرفه/ نکره تلقی شدن اسم است. هر گروه اسمی در روند گفتگو می‌تواند تحت‌تأثیر جمله‌ای در ابتدای صحبت نیز باشد. در بررسی هر جمله می‌بینیم که گاهی تنها عنصر همراه و گاهی جملات قبلی، برای اسم بافت زبانی همراه تلقی می‌شوند، چراکه در توصیف معنی و همچنین، معرفگی نقش دارند. در مورد اسامی خاص - که شاید بتوان برای آنها جایگاهی در سر پیوستار معرفگی قائل شد - کمیت بافت همراه حداقل است و نسبت به یک اسم جنس، با بافت همراه کمتر، محدوده‌ی معنایی محدودتری را دربرمی‌گیرند. گاهی تفهیم کلام به صرف وجود آنها صورت نمی‌گیرد و این اسامی خاص هم لزوماً معرفه نیستند؛ از این رو، این اسامی صورت‌های معرفه‌تری هم دارند. بنابراین، معرفگی اسامی خاص نیز لزوماً قطعی نیست و این اسامی مادامی که نشانه‌ی معرفه نگیرند، معرفه نیستند (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۲۱). برای مثال، با آنکه برای «کره زمین» مشخصاً تنها یک احتمال واحد برای مصداق یا ارجاع وجود دارد، ولی ممکن است برای انتقال ایده‌ی اصلی لازم شود تولیدکننده‌ی پیام چنین بگوید:

۳. کره زمینی که در حال نابودی باشد...

گرچه این «کره زمین» با بند موصولی از نظر اشاره به مصداق یا ارجاع تفاوتی با صورت بدون بند موصولی خود ندارد، اما از آنجایی که تفهیم کلام به واسطه‌ی این بند موصولی همراه صورت گرفته، صورت معرفه‌تری محسوب می‌شود. بنابراین، همانطور که لاینز در کتاب خود بیان کرده (۱۹۹۹: ۲۲ و ۱۲۲)، خصیصه‌های معنایی اسامی خاص لزوماً مشخص‌تر از اسامی عام نیستند و در نمونه‌ی فوق دیدیم که بند موصولی که شامل مفاهیم عام است، توصیف‌گر اسم خاص «کره زمین» است. در همان بخش بیان شده که این اسامی چون در ارجاع خود انحصار دارند، معرفه هستند. بنابراین، در نمونه‌ی «شیطان روی زمین» که انحصار از اسم «شیطان» گرفته شده است، معرفگی متفاوت از معرفگی اسم خاص «شیطان» بدون توصیف‌گر است.

به نظر می‌رسد که باید با رویکرد معناشناختی به بررسی معرفگی پرداخته شود. اهمیت بافت همراه در معرفه شدن اسم واضح است و تنها عامل قطعی برای معرفه بودن به لحاظ صوری، وجود بافت زبانی همراه است. هرچند، نشانه‌ای که معرفه‌ساز است، خود دارای یک هویت نامشخص از نظر کمی و کیفی است، زیرا اساساً بافت همراه کمیت و کیفیت مشخصی ندارد. همه‌ی مفاهیم مرتبط با معرفگی شامل انحصار، شمول معنایی، ارجاع، آشنایی، قابلیت تشخیص‌پذیری و هر مفهوم دیگری که توصیف‌کننده‌ی معرفگی اسم است، در بافت همراه و به

صورت موردی^۱ امکان تحدید می‌یابد. شاید به همین دلیل است که هیچ‌گاه نمی‌توان یک نشانه صوری قطعی و مشخص برای معرفگی در زبان فارسی تعریف کرد و یا چنین گفته می‌شود که در فارسی معرفه نشانه ندارد و در فارسی باستان هم نشانه‌ای نداشت (کنت^۲، ۱۹۵۳). به بیان دیگر، در جمله «من بچه بودم»، گرچه درک و فهم کلام توسط دریافت‌کننده پیام به خاطر درک معنای اسم «بچه» به عنوان یک اسم جنس میسر است، اما در همین جا نیز این بافت همراه است که امکان تفهیم مطلب و ایده را میسر می‌سازد. اساساً در حالت منفک و در سطح صرفی، واژه «بچه» می‌تواند ارجاع دیگری از مصداق «من بچه» داشته باشد. به بیان دیگر، «بچه» و «من بچه» لزوماً هم مرجع نیستند، ولی می‌توانند از منظری شامل و مشمول یکدیگر باشند.

۳-۵. نشانه‌های صوری، دلایل نسبی معرفگی و استدلالی برای پیوستار معرفگی به جای مفاهیم مطلق

موارد بسیاری دیده شده که به صرف همراهی نشانه‌های شناخته‌شده به عنوان نشانه معرفه، لزوماً نمی‌توان به معرفگی پی برد. طبق دیدگاه معین، یک «یا»ی وجود دارد که وی آن را «یای اشارت» تعبیر کرده است. این «یا»ی موصول ساز^۳ است. معین درباره اینکه وجود این «یا»ی به چه بافت همراهی نیاز دارد و چه درجه‌ای از معرفگی را به دست می‌دهد، چیزی نگفته است. از یافته‌های بررسی حاضر می‌توان دو نتیجه گرفت. نخست آنکه، این «یا»ی که در ظاهر شبیه «یا»ی نکره است، می‌تواند با یکی از نشانه‌های معرفه که ضمیر اشاره است، جایگزین شود و یا به آن افزوده شود. دیگر آنکه، این «یا»ی که می‌تواند با ضمیر اشاره جایگزین شود، حتماً باید با یک بند موصولی پیرو همراه شود. معین نیز معتقد است که ضمیر اشاره می‌تواند به جای این اسم بیاید. بنابراین، گرچه وی مستقیماً بیان نکرده است، اما اگر بتوانیم به جای اسمی، ضمیر (اشاره) بیاوریم و هیچ خدشه‌ای به درک مفهوم آن وارد نشود، آن اسم دارای درجه‌ای از معرفگی است. با وجود این، این درجه از معرفگی کافی نیست و همراهی آن با بند موصولی لازم است. وجود بند پیرو برای اسمی که این «یا»ی را دریافت کرده است به معنای توضیح بیشتر درباره آن اسم و توضیح بیشتر به معنای دانش بیشتر برای درک ارجاع یا مصداق واحد و در نهایت تفهیم و تفاهم کلام است. بنابراین، چنانچه معرفگی برای اسم همراه با «یا»ی اشارت وجود داشته باشد، دو حالت وجود دارد. یا اصلاً نشانه معرفگی نیست و تنها یک ساخت پیش‌درآمدی برای بندهای پیرو معرفه‌کننده است، مانند آنچه در مورد اسامی

1. per case

2 Kent

3. complementizer

نکره به طور کلی دیدیم که در ادامه کلام حتماً معرفه‌تر می‌شوند؛ و یا اگر «یا»ی اشارت از منظر معرفگی ارزش مثبتی ایجاد می‌کند، به تنهایی کافی نیست و باید با یک بند پیرو به درجه بالاتری از معرفگی برسد تا تفهیم و تفاهم کلام صورت گیرد.

به نمونه زیر توجه کنید:

۴. مادری که من دارم...

در مثال (۴)، «مادر» نه تنها با بند موصولی توصیف‌گر به‌عنوان یکی از نشانه‌های معرفگی همراه شده است، بلکه به سبب همراهی فعل «داشتن» («دارم») حالت اضافی اسم «مادر» به «من» را ایجاد کرده است (این نمونه معادل «مادر من» است). «مادر من» یک مصداق یا ارجاع مشخص دارد. با این حال، شمّ زبانی گویشور مثال (۴) را کامل نمی‌داند و لازم است اطلاعات بیشتری با ترکیب اضافی «مادر من» همراه شود تا تفهیم و تفاهم کلام صورت گیرد. این ناتمامی کلام، در گفتار با آهنگ خیزان و در نوشتار با سه‌نقطه نشان داده می‌شود. در غیر اینصورت، قطعاً همان جمله (۴) و نمونه‌هایی از این دست برای فهم کلام کافی هستند و نیازی به نشان دادن ناتمامی کلام چه به صورت گفتاری (با آهنگ) و چه به صورت نوشتاری (با سه‌نقطه)، وجود ندارد، اما به‌هرروی نتیجه آنکه وجود توصیف‌گرِ صوریِ بند موصولی، لزوماً نمی‌تواند نشان‌دهنده معرفگی باشد. تنها حالت نسبی معرفه‌تری را می‌تواند به دست دهد.

دیگر آنکه، طبق قاعده همگانی نشاننداری، حالت پیش‌فرض حالت بی‌نشان است. لاینز معتقد است که اسم بدون هیچ نشانه‌ای نکره است، چه نشانه نکره داشته باشد و چه نداشته باشد (۱۹۹۹: ۳۴). با وجود این، در بررسی حاضر دیدیم که از نظر نشاننداری و همراهی نشانه‌های شناخته‌شده به‌عنوان نشانه معرفگی و نکرگی، حالتی پیش‌فرض برای اسم‌های معرفه و نکره وجود ندارد. زیرا همه چیز در بافت زبانی همراه مشخص می‌شود و از آن گذشته بسیاری از معرفه‌ها اصلاً نشانه‌ای همراه خود ندارند. در واقع، وجود هیچ عنصر همراهی بدون در نظر گرفتن بافت زبانی همراه، معرفگی یا نکرگی را مشخص نمی‌کند. تنها رویکردی که می‌تواند در این مورد با این قاعده همگانی نشاننداری همسو باشد این است که درجاتی برای مفاهیم معرفگی و نکرگی در زبان فارسی قائل شویم که در صورت همراهی یا عدم همراهی عناصر بتوانند نسبت به یکدیگر صورت‌های معرفه‌تر یا نکره‌تری را در یک بافت زبانی مشخص به دست دهند. بنابراین می‌توان فقط این ادعا را داشت که در یک بافت زبانی یکسان، نشاننداری بیشتر یک اسم و همراهی آن با عناصر صوری شناخته‌شده به‌عنوان عناصر نشان‌دهنده معرفه یا نکره، می‌تواند صورت‌های معرفه‌تر یا نکره‌تری را نسبت به همان اسم بدون آن نشانه‌ها به دست دهد. درباره اسم جنس شرایط کمی تفاوت دارد. اسم جنس، با ارجاع انتزاعی مشترکی که در ذهن

گویشوران دارد، از پیش^۱ (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۳۵) و قبل از آنکه در بافتی قرار بگیرد، دارای درجه‌ای از معرفگی است. روشن است که مکفی بودن این درجه از معرفگی باید با توجه به دانش مشترک گویشوران یک زبان و در بافت زبانی همراه و توسط خود مشارکین ارتباط سنجیده شود. به بیان دیگر، باید دید که آیا آن دانش مشترک برای تفهیم و تفاهم ارجاع آن اسم در بافت همراه کفایت می‌کند یا خیر. آنچه که اسامی جنس را معرفه می‌سازد، وحدت خصیصه‌های معنایی آن‌هاست. بنابراین، گرچه این اسامی اساساً به یک گروه یا مجموعه که بیش از یک عضو دارد اشاره می‌کنند، اما خصیصه‌های معنایی معرف اعضای گروه یکسان و مشخص است، اسم جنسی که این خصیصه‌ها را برآورده سازد^۲، واحد است. به همین دلیل است که انحصار معنایی و شمول معنایی در مورد اسامی جنس توسط برخی از نویسندگان یکی در نظر گرفته شده است (هاوکینز^۳، ۱۹۷۸). درواقع باید گفت که گویی اهمیتی ندارد که کدام عضو مورد اشاره است. این موضوع توسط لاینز نیز بیان شده است که جایی که نشانه‌های معرفه و نکره می‌توانند جایگزین یکدیگر شوند، اهمیتی ندارد که کدام عضو از مجموعه مورد اشاره است و همه اعضای مورد اشاره، خصیصه‌های مورد اشاره را برآورده می‌سازند (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۶).

اسامی خاص در همه منابع به صورت پیش‌فرض معرفه معرفی شده‌اند. این اسامی که در صورت واژگانی (در مدخل فرهنگ لغت) و بدون بافت همراه مصداق یا ارجاع مشخصی دارند درواقع دارای درجه‌ای از معرفگی هستند، زیرا مصداق یا ارجاع آنها بدون بافت همراه برای دریافت‌کننده پیام قابل تشخیص است و عموماً انحصار معنایی دارند (مانند اسم یگانه «شانزله‌لیزه») و این توانایی را دارند که همه اضافه‌های خود را معرفه‌تر سازند. هرچند همانطور که توضیح دادیم، هیچ یک از این عوامل معرفگی مطلق را ایجاد نمی‌کند.

«را» نیز به عنوان علامت مفعول مستقیم لزوماً نشانه معرفگی نیست. در بررسی داده‌ها، گاهی نمی‌توانیم بگوییم که چون «را» آمده، اسم پیش از آن معرفه شده است. بنابراین، این موضوع حداقل در نگاه معناشناختی صدق می‌کند که به کمک «را» بتوان معرفگی اسم را پیش‌بینی کرد. برای مثال، در جمله‌ای که راوی داستان می‌گوید «من یه چوب بذارم پلوم» (من یک چوب بگذارم پهلویم)، اگر راوی به اسم خود «را» اضافه کند و جمله را به صورت زیر بگوید، باز هم درجه معرفگی تغییری نمی‌کند و این درجه با «را» و بدون «را» یکی است:

۵. من یک چوب را بگذارم پهلویم.

1. given
2. satisfies the description
3 Hawkins

پس راوی می‌تواند از «را» هم استفاده کند، در حالی که اسم از نظر معرفگی با معادل بدون «را» تفاوتی ندارد. لذا، نمی‌توان ادعا کرد که اگر اسم معرفه باشد، «را» به همراه آن می‌آید. در واقع، «را» می‌تواند با اسامی همراه با نشانه‌های نکره نیز به کار رود. به نمونه‌های زیر توجه کنید:

۶. اسبی را خریدم.

۷. اسبی را که قرار بود بخرم، خریدم.

در جمله نخست «اسبی» کمتر از «اسبی» در جمله دوم معرفه است و درجات معرفگی آنها با هم تفاوت دارد. از این رو، «را» که در هر دو جمله یکسان است معرفه‌ساز نیست و کارکرد عناصر همراه دیگر تعیین‌کننده درجه معرفگی است.

۵-۴. اسم بی‌نشان یا بدون عنصر همراه

بدون نشانه بودن درباره اسامی تهی از خصیصه معنایی، متفاوت از سایر اسامی است. در این نوع اسامی، بی‌نشانی می‌تواند ما را به شرایطی برساند که طبق تعریف، آن اسم تهی را نکره تلقی کنیم. اگر معرفگی هم در این اسامی باشد، پس معرفگی است، زیرا گویشور فارسی از اسامی مبهم یا تهی مانند «چیز» به عنوان «پرکننده درنگ^۱» یا «پدیده تردید^۲» استفاده می‌کند. به مثال (۸) توجه کنید:

۸. من خواستم چیز کنم، بهش راستشو بگم...

اگر با نگاهی لایه‌ای (زیرساختی-روساختی) به بی‌نشان بودن اسامی غیرتهی بپردازیم، می‌بینیم که در بعضی موارد، می‌توان آنها را محذوف در روساخت دانست.

۹. این دارو عوارض داشت. عوارض هم تحمل کردیم.

در نمونه (۹)، علامت مفعول مستقیم «را» حذف شده است؛ یعنی بافت همراه پیشتر در کلام اطلاعاتی را به دست داده است و برای جلوگیری از تکرار اضافه و ساخت حالت‌های اضافی با اطلاعات تکراری، اسم مورد نظر به تنهایی آمده و به ظاهر بی‌نشان است («عوارض» پیش‌معرفه بوده و منظور از آن عوارض دارو است). علی‌رغم ظاهر یکسان، بی‌نشانی اسم جنس که در مواردی به تنهایی تفهیم کلام می‌کند و نیازی به نشانه دیگری ندارد، با این بی‌نشانی متفاوت است.

در نتیجه، اسم‌های بی‌نشان در یکی از دسته‌بندی‌های زیر قرار می‌گیرند:

1. pausing gap filler

2. hesitation

الف. اسم تهی بی‌نشان {۱. نکره بماند یا ۲. پس معرفه شود}

۱۰. من چیز می‌کنم.

در مثال (۱۰) اسم تهی «چیز» حالت نکره را حفظ کرده است، زیرا به هر دلیلی تولیدکننده پیام صحبت خود را ادامه نمی‌دهد و این یک نکره مطلق است که البته عدم وجود بافت زبانی همراه به ما این اطمینان را می‌دهد که آن را نکره مطلق بنامیم؛

۱۱. من چیز می‌کنم، من انجامش می‌دم.

در مثال (۱۱) اسم تهی «چیز» پس معرفه شده است، زیرا در ادامه کلام خصیصه‌هایی به آن افزوده شده است.

ب. اسم غیرتهی بی‌نشان {۱. اسم جنس است و دانش مشترک که ارجاع انتزاعی سرنمونه را به دست می‌دهد، برای تفهیم و تفاهم کلام کافی است یا ۲. اسم پیش‌معرفه است (نشانه آن با نگاه لایه‌ای یافت می‌شود و در سطح روساخت محذوف است)}

۱۲. من جوجه کباب دوست دارم.

در مثال (۱۲) اسم «جوجه کباب» جنس است و ارجاع سرنمونه آن، برای فهم متقابل کلام کافی است.

در مثال (۹) «عوارض» اول در بافت زبانی همراه به‌عنوان «عوارض دارو» معرفی شده است. بنابراین تفهیم کلام به کمک بافت زبانی همراه (دارو) و دانشی که مشارکین ارتباط از سرنمونه واژه «عوارض» دارند، صورت می‌گیرد (که آن را به‌عنوان دانش تداعی^۱ نیز می‌خوانند که باعث می‌شود این «عوارض» با «عوارض جاده» یا دیگر موارد اشتباه گرفته نشود). برای جلوگیری از تکرار آنچه که گفته شده، یکی از اسامی ترکیب اضافی (دارو) در جمله دوم حذف شده است، اما این خصیصه از قبل در ظرف این اسم (عوارض) قرار داده شده است و بافت زبانی همراه از قبل خصیصه «عوارضی» که از داروست را به دست داده است و آن را منحصر به‌فردتر از «عوارض» کرده است. بنابراین هر دو «عوارض» (در جمله نخست و دیگر) دارای درجه‌ای مکفی از معرفگی برای فهم متقابل و درک ایده کلی پیام هستند.

به نظر می‌رسد آزمون‌های صوری برای معرفه‌های بی‌نشان در زبان فارسی وجود دارد و این مسأله از منظر آموزشی اهمیت بسیاری دارد. برای آزمون اسم به جهت معرفه و نکره بودن، می‌توان از ضمائر اشاری «این» و «آن» کمک گرفت. چنانچه با افزودن این ضمائر اسم بدساخت نشود، معرفگی اسم به اندازه‌ای است که نیازی به پس‌معرفگی نیست. ممکن است این میزان

^۱. associative

معرفگی به واسطه انحصار معنایی یا دانش زمینه‌ای مشارکین ارتباط یا تشخیص‌پذیری ارجاع باشد. بنابراین، در آموزش می‌توان از این آزمون بهره برد و بی‌نشانی معرفگی را که به دلیل نداشتن هیچ عنصر صوری همراه با اسم، برای زبان‌آموز گمراه‌کننده است، از این طریق آزمود.

۱۳. یک کارهایی کردم.

*این یک کارهایی کردم.

در مثال (۱۳) افزودن «این» جمله را بدساخت کرده است، زیرا اسم «کار» تا آن بخش از کلام از معرفگی لازم برای تفهیم ایده کلی برخوردار نیست. هرچند، طبق دیدگاه معناشناختی بررسی حاضر، این اسم را «نکره» نمی‌نامیم. بلکه، تنها «یک کارهایی» نکره‌تر از ارجاعی است که در بافت زبانی همراه پس‌معرفه‌تر می‌شود و «یا»ی که به‌عنوان نشانه نکره همراه با آن است، «یا»ی اشارت است (چه به صورت بند موصولی چه به صورت جمله مجزا نمایان شود).

۱/۱۳. یک کارهایی کردم که بهش فهموندم...

۲/۱۳. یک کارهایی کردم. بهش فهموندم...

اگر پس‌معرفگی صورت نگیرد و اسم در بافت زبانی همراه معرفه‌تر نگردد، نشانه‌های نکره دیگر کارکرد نگرگی ندارند، بلکه اسم با معنای جنس بوده و نشان‌دهنده «اقدام کردن به کار (به صورت نه چندان سخت)» در فارسی هستند. هرچند باید توجه داشت که معمولاً همراهی همزمان «یک» و «یا»ی نکره، به همین معنای اخیر است.

۱۴. کار را باید انجام داد.

این کار را باید انجام داد.

در مثال (۱۴) افزودن «این» جمله را بدساخت نکرده است. بنابراین، پس‌معرفگی الزامی نیست.

۵-۵. تفهیم و تفاهم کلام

تفهیم و تفاهم کلام نقشی بسیار اساسی در معرفگی ایفا می‌کند. تولیدکننده پیام دانشی از یک اسم در ذهن دارد، که آن دانش به بافت همراه مرتبط یا نامرتب است. مسلماً در بحث از معرفگی دانش مرتبط مد نظر است، اما همچنان، نه تمامی آن دانشی که در ذهن تولیدکننده پیام وجود دارد. در واقع، این تفهیم و تفاهم کلام است که تعیین می‌کند چه میزان از این دانش باید منتقل شود تا فهم کلام توسط دریافت‌کننده پیام صورت گیرد و همان مصداق عینی یا ارجاع ذهنی مورد نظر تولیدکننده پیام، توسط دریافت‌کننده درک شود. این نکته را

می‌توان تعریف کاربردی معرفگی دانست. چنانکه پیشتر گفته شد راوی دانشی از معلم خود دارد (رجوع شود به بخش ۴-۲). این دانش به هیئت ظاهری او یا شخصیت او مرتبط است. دانش مرتبط به هیئت ظاهری او دانش نامرتبط است. در جای دیگری، وی دربارهٔ ده دوازده تا شعری که گرفته صحبت می‌کند و اسم «شعر» را به صورت معرفه به‌کار می‌برد، زیرا دربارهٔ این شعرها اطلاعاتی داده است، که دانش لازم و کافی برای تفهیم کلام را فراهم کرده است. با اینکه دانش مرتبط وی دربارهٔ این شعرها و معلم خود، بیشتر از دریافت‌کنندهٔ پیام است، وی به دلیل عدم تطابق میزان دانش، اسم را نکره تلقی نمی‌کند. لذا، گرچه معرفگی از دانش مشترک مشارکین ارتباط به دست می‌آید، اما تفهیم و تفاهم کلام و انتقال ایدهٔ کلی پیام در بافت زبانی همراه، تعیین‌کنندهٔ معرفگی اسم است. زمانی که تولیدکنندهٔ پیام فکر می‌کند که اسم «به اندازهٔ کافی برای فهم کلام و در نهایت تفهیم و تفاهم کلام» به مصداق عینی یا ارجاع ذهنی مورد نظر نزدیک شده، اسم را به صورت معرفه بیان می‌کند. لاینز نیز دربارهٔ انگلیسی همین دیدگاه را دارد که در شرایطی که تولیدکنندهٔ پیام، اطلاعات دریافت‌کننده را برای فهم مشترک مکفی بداند از حرف تعریف معرفه در انگلیسی استفاده می‌کند (لاینز، ۱۹۹۹: ۲۶).

تحلیل دیگری که همین امر را نشان می‌دهد، پیرامون اسم‌هایی است که در بعضی از تعاریف نکره شناخته شده‌اند، اما در بررسی حاضر معرفه تلقی شده‌اند. این اسامی آن مواردی هستند که تولیدکنندهٔ پیام خود ارجاع ذهنی دقیقی برای اسمی که به کار برده ندارد. در خاطرهٔ «تاکسی ۲» راوی چنین می‌گوید:

۱۵. ... یک مقداری که رفتیم...

در اینجا تولیدکنندهٔ پیام خود دقیقاً نمی‌داند که «مقدار» چه ارجاعی دارد. در نگاه سنتی «یک مقداری» صفت پیشین برای «راه» است که در روساخت حذف شده است. برای مثال جملهٔ زیرساخت به این صورت بوده است: «یک مقداری (از) راه (را) که رفتیم». در نگاه لایه‌ای، در زیرساخت این عبارت، اسم «راه» وجود داشته است و در روساخت محذوف است. با اینکه در بافت زبانی همراه کلام نیز چیزی که «مقدار» را نشان دهد (مثلاً کیلومتر یا دقیقه) وجود ندارد، اما از آنجایی که «یک مقداری» سورمنطقی برای یک اسم معرفه «راه» است، لذا خود به‌عنوان صفتی که به‌جای اسم آمده، از معرفگی لازم برخوردار است. این نوع معرفگی، بخاطر شمول معنایی است (لاینز، ۱۹۹۹: ۳۲). هرچند باید توجه داشت که بعضی از صفات پیشین که سورهای منطقی را نیز شامل می‌شوند، اساساً ابهام دارند و از درجهٔ معرفگی چندانی برخوردار نیستند. برای نمونه، اگر همین سور «یک مقداری» در جای دیگری استفاده شود، شاید نیاز به رفع ابهام باشد و برای تفهیم و تفاهم متقابل، نیاز باشد تا پرسش «چه مقدار؟» پاسخ داده شود. البته، دیدگاه بررسی فعلی کمی

با دیدگاه کتاب در این باره کمی متفاوت است. در کتاب، این عناصر خود، بخاطر تمامیتی که نشان می‌دهند، به معرفگی نسبت داده می‌شوند (لاینز، ۱۹۹۹: ۳۲) و اگر تمامیت نداشته باشند و دلالت بر بخشی از اسم همراه خود داشته باشند، نکرگی نمی‌دهند (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۰۰)، اما در بررسی حاضر معرفگی آنها به خاطر اسمی است که این عناصر بخشی از آن هستند و ادعا می‌کنیم که علاوه بر نقشی که خود این عناصر در معرفگی دارند،

معرفگی اسم همراه آنها نیز اهمیت دارد و اگر معرفگی اسم دستخوش نوسان شود، معرفگی این عناصر نیز دستخوش تغییر می‌شود. ضمن آنکه در بحث از اطلاع کهنه^۱ و نو^۲، گاهی اطلاع کهنه بیش از یک بخش را شامل می‌شود (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۰۰). دیگر آنکه به لحاظ توزیعی نیز، سورها می‌توانند همزمان با اشاری‌ها بر سر اسم ظاهر شوند که نشان‌دهنده عدم قطعیت معرفه‌سازی سورهاست (لاینز، ۱۹۹۹: ۱۴۸). بنابراین، فهم کلام توسط دریافت‌کننده پیام در ترکیب سورمنطقی + اسم، منوط به مجموع خصیصه‌های معنایی سورمنطقی و اسم همراه آن است. در یک پیوستار نسبی «یک مقداری» کمتر از یک مقدار مشخص که بتواند با عدد و معیار خاصی سنجیده شود معرفه است. همین موضوع درباره سیستم شمار در کتاب معرفگی (لاینز، ۱۹۹۹: ۳۳) بیان شده است که اعدادی که نشان‌دهنده بخشی از اسم هستند، نسبت به معرفگی و نکرگی اسم خنثی هستند و معرفگی و نکرگی آنها وابسته به معرفگی و نکرگی اسم همراه آنهاست.

تفاوت دیگری که از این دیدگاه نسبت به نظر لاینز (۱۹۹۹) درباره معرفگی اسم جنس پدید می‌آید این است که از نظر او، اگر کمیّت‌نمای اسم بخشی از اسم جنس (حوزه معنایی عام) را نشان دهد، و نه بخشی از یک حوزه معنایی محدود، آن اسم نکره است. در مقابل، در دیدگاه مقاله حاضر، از آنجایی که کمیّت‌نماها بر معرفگی اسم همراه خود تأثیر موردی ندارند و با خصیصه‌های معنایی ثابت به اسم افزوده می‌شوند، و از طرفی اسم جنس معرفه است، بنابراین، اگر کمیّت‌نمایی مانند سورمنطقی، هرچند مبهم، با اسم جنس همراه شود، گروه اسمی حاصل نکره نمی‌شود. تنها از معرفگی کمتری نسبت به سورمنطقی غیرمبهم برخوردار است.

نکته مهمی که در رابطه با تفهیم و تفاهم کلام وجود دارد این است که این مسأله می‌تواند معیاری برای آزمودن معرفگی باشد. همانطور که اشاره شد، تفهیم و تفاهم کلام تعیین‌کننده معرفه بودن اسم است. برای سنجش اینکه آیا این نشانه معنایی یا حتی بی‌نشانی اسم، معرفه‌ساز است یا خیر، کافی است بررسی شود که آیا تفهیم و تفاهم کلام صورت گرفته است یا خیر؛ یا اگر یک اسم با یک نشانه معنایی همراه باشد یا نباشد، این مسأله چه تأثیری بر این فهم می‌گذارد.

1. given
2. new

در پژوهش حاضر، بررسی تمامی اسم‌هایی که با عنوان معرفه شناخته شده‌اند - و تفهیم و تفاهم کلام با وجود آنها صورت گرفته و روند محاوره را متوقف نکرده‌اند- نشانگر آن بود که تنها خصوصیت اسم معرفه این است که دارای خصیصه‌هایی است که هر دوی مشارکین ارتباط از آن آگاه‌اند (یا تولیدکننده پیام فرض می‌کند که دریافت‌کننده از آن‌ها آگاه است) و بنابراین، تفهیم و تفاهم کلام بر مبنای آن دانش مشترک صورت گرفته است. از این رو است که هم اسم خاص با خصیصه‌های معنایی منحصر به فرد خود و هم اسم جنس با معنای عام خود در اکثر موارد، بر اساس انتزاع ذهنی، معرفه شمرده می‌شوند و معرفگی لزوماً امکان بازشناسی^۱ مصداق عینی را برای دریافت‌کننده پیام ایجاد نمی‌کند. در واقع، ممکن است دریافت‌کننده پیام اطلاعاتی درباره اسم داشته باشد و این اطلاعات آن اسم را به صورت یک ارجاع ذهنی در عالم انتزاع معرفه سازد. در عین حال، ممکن است در عالم واقع لزوماً امکان بازشناسی مادی^۲ مصداق عینی آن فراهم نشود، مانند نمونه‌ای که در مورد «دفتر» در خاطره «کودکی ۱» در پیکره وجود دارد. در این مورد، دریافت‌کننده پیام می‌دانست که راوی درباره دفترش صحبت می‌کند و ارجاعی که برای آن قائل بود قطعاً منطبق با همان چیزی بود که راوی برای «دفترم» قائل است. با وجود این، اگر از دریافت‌کننده پیام بخواهیم، نمی‌تواند آن دفتر را در واقعیت بازشناسی کند و یا از میان تعدادی دفتر دیگر آن را تشخیص دهد.

لایزنز نیز معتقد است که بازشناسی، به معنای بازشناسی عینی نیست (۱۹۹۹: ۲۵۳) و ممکن است ذهنی و انتزاعی باشد. به هر روی، بازشناسی ارجاعی و مصداقی، هر دو به نفع و همسو با معرفگی هستند. بر همین مبنای پیوستاری از معرفگی ایجاد می‌شود که می‌تواند دو سوی بیشینه و کمینه داشته باشد؛ هرچند این دو سوی پیوستار، دو «سر» نیستند. در همین باره، در بررسی حاضر دیدیم که علی‌رغم فرض معرفه‌بودن یک اسم خاص، هنوز هم می‌توان وابسته‌ای به آن افزود که تفهیم و تفاهم کلام وابسته به آن وابسته‌های توصیف‌گر است. در حالت پیش‌فرض دانش زمینه‌ای مشارکین ارتباط از یک اسم خاص دارای حداقل اشتراکاتی است که ارجاع مشخص و منحصر به فردی را برای آن به دست می‌دهد و اسم مزبور از قبل معرفه در نظر گرفته می‌شود، اما برای تفهیم و تفاهم ایده کلی پیام که در بستر بافت زبانی همراه اتفاق می‌افتد، نیاز به اطلاعات بیشتری است که اسم مزبور آن را دریافت می‌کند. هرچند، این پیش‌بینی قطعی نیست و بستگی به بافت زبانی همراه دارد. تنها گرایش کلی است که می‌توان در شرایطی که بافت زبانی همراه تفاوتی در پیش‌فرض‌های مربوط به اسم خاص ایجاد نمی‌کند، از پیوستار مربوط به اسامی، در آن بافت زبانی، انتظار داشت. این مسأله حتی

1. identify
2. realize

در مورد اسامی غیرخاص که دارای مصداق یا ارجاع واحد هستند نیز، صدق می‌کند و همیشه می‌توان به یک مصداق یا ارجاع واحد، توصیف‌گرهای بیشتری افزود تا معرفگی مکفی برای تفهیم و تفاهم گفتمان صورت گیرد.

۶. نتیجه‌گیری

با توجه به آنچه که ذکر شد، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که با دیدگاه معناشناختی، نکرگی که تا پایان یک ارتباط زبانی ثابت بماند بسیار کم‌بسامد است. بلکه، درواقع، تولیدکننده پیام همواره اسمی را به کار می‌برد که درجه‌ای از معرفگی در آن نهادینه شده است یا در ادامه می‌شود. بنابراین، به جای مفاهیم مطلق معرفه یا نکره، مقادیر نسبی معرفگی و نکرگی وجود دارد که برخی آن را پیوستار معرفگی نامیده‌اند و در آن دیدگاه، خصیصه‌های معنایی ارزش‌های مثبت معرفگی را به این مقادیر می‌دهند و نبود خصیصه‌های معنایی یا عدم دسترسی دریافت‌کننده پیام به آنها، سهم نکرگی را بیشتر می‌کند. عموماً دریافت‌کننده پیام، یا از پیش دانش مشترکی با تولیدکننده پیام دارد، یا این دانش مشترک در همان لحظه ارتباط و به کمک عناصر همراه قبل یا بعد از «اسم» ایجاد می‌شود. این دانش برای تفهیم و تفاهم کلام کافی است. لذا، دو شرط برای نکره بودن یک اسم لازم است: نخست آنکه اسم مورد نظر، عنصر همراهی که خصیصه معنایی (اطلاع) به اسم اضافه کند، نداشته باشد و دیگر آنکه خود اسم تهی از خصیصه معنایی باشد که تفهیم کلام به کمک آن صورت گیرد (بنابراین با دیدگاه معناشناختی، برای نمونه، اسم جنس در خود خصیصه‌هایی معنایی دارد که فهم آن را میسر می‌سازد و بنابراین معرفه است). با برآورده شدن این دو شرط، اسم تا/ در بخشی از کلام نکره‌تر از صورت‌های معادل خود در ادامه کلام است که خصیصه‌های معنایی اطلاع‌دهنده بیشتری را دارند.

معمولاً در روند گفتمان، تولیدکننده پیام در ادامه خصیصه‌هایی را به آن اسم نکره می‌افزاید و پس معرفگی به عنوان مرحله‌ای بعد از نکرگی صورت می‌گیرد. بنابراین، «واژه نکرگی» به کار رفته در جمله قبل، در مورد اسامی تهی (تا بخشی از کلام) مطلق بوده (و در ادامه کلام ویژگی‌های متفاوتی از نظر معرفگی بدان افزوده می‌گردد) و در مورد اسامی غیرتهی تنها حالتی است که نسبت به پس معرفگی بعد خود، نکره‌تر است. در نهایت آنکه در زبان فارسی، تعیین معرفگی باید با دیدگاه معناشناختی، بر مبنای کاربرد کلام و به صورت موردی صورت گیرد.

منابع

افراسیابیان، حسین و زهرا منتظری. (۱۳۹۴). بازنگری اساسی بر کاربرد عناصر به اصطلاح معرفه‌ساز در گونه‌های زبان فارسی. سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های کاربردی در مطالعات زبان،

تهران. <https://civilica.com/doc/458213>

- باطنی، محمدرضا. (۱۳۵۵). چهارگفتار دربارهٔ زبان. تهران: نشر آگه.
- بهرامی، فاطمه. (۱۳۹۶). نشان‌داری رده‌شناختی مفعول. پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی ۷ (۱۳) (بهار و تابستان)، ۴۳-۵۳.
- بهرامی، فاطمه، والی رضایی و عادل رفیعی. (۱۳۹۲). معرفگی و نمایه‌سازی مفعول در زبان فارسی. پژوهش‌های زبانی ۴ (۲) (پاییز و زمستان).
- حسن‌زاده، حسن. (۱۳۸۹). «ی» تعریف اشاره. رشد (۱)، ۶۱-۶۳.
- حق‌بین، فریده و هما اسدی. (۱۳۹۲). باز هم «را»: این بار در محاوره. زبان‌پژوهی دانشگاه الزهراء ویژه‌نامهٔ زمستان، ۶۱-۸۶.
- خراسانی، احمد. (۱۳۲۸). نشانه معرفه و نکره. دانش (۱۰)، ۳۷-۵۳.
- راسخ‌مهند، محمد. (۱۳۸۸). معرفه و نکره در زبان فارسی. دستور (ویژه‌نامهٔ فرهنگستان) (۵)، ۸۱-۱۰۳.
- عباسی، آریتا. (۱۳۷۹). معرفگی در زبان فارسی: پدیده‌ای پیوستاری یا دوقطبی؟. به کوشش دکتر سیدعلی میرعمادی. مجموعه مقالات چهارمین کنفرانس زیاتشناسی نظری و کاربردی (۹۷) (۴۷۴-۴۴۷). تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- عطایی کجویی، ته‌مین و محمود ندیمی هرندی. (۱۳۹۵). یاء معرفه، پسوند ندا، پسوندی نادر و ناشناخته در دستور تاریخی زبان فارسی. ویژه‌نامهٔ فرهنگستان (دستور) (۱۲)، ۱۲۷-۱۴۴.
- قطره، فریبا. (۱۳۸۶). مشخصه‌های تصریفی در زبان فارسی امروز. نامه فرهنگستان، (۴)، ۵۲-۸۱.
- لاینز، جان. (۱۳۹۱). درآمدی بر معنی‌شناسی زبان. ترجمه کورش صفوی. تهران: انتشارات علمی.
- ماهوتیان، شهرزاد. (۱۳۷۸). دستور زبان فارسی از دیدگاه رده‌شناسی. ترجمه مهدی سمائی. چاپ پنجم. تهران: نشر مرکز.
- معین، محمد. (۱۳۳۷). مفرد و جمع و معرفه و نکره. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- منشی‌زاده، مجتبی. (۱۳۷۶). مشکل «یا»ی نکره و عدد «یک» در فارسی امروز: بحثی مقابله‌ای در زبان فارسی و انگلیسی. شناخت (۲۱).

- Abbasi, A. (2000). "Definiteness in Persian language: a continuous or bipolar phenomenon?" *Allameh university articles*, 2000, 97, 447-474.
- Abbott, B. (2004). Definiteness and indefiniteness. In L. R. Horn & Gregory Ward (Eds.), *Handbook of Pragmatics* (pp. 122-150). Oxford: Blackwell.
- Afrasiabian, H. and Montazeri, Z. (2015). "A fundamental revision of the use of so-called defining elements in Persian language types". *3rd international conference on applied research in language studies*. Tehran. [in Persian]
- Ataie Kachuyee, T. and Nadimi Harandi, M. (2016). "Definite "/-i/" exclamation suffix, infrequent and unknown suffix in Persian historical grammar". *Academy of Persian language and literature*, Special issue, 12, 127-144. [In Persian]
- Bahrami, F. (2017). "Object typology markedness". *Journal of research in comparative linguistics*, 7(13), Spring Summer. [In Persian]
- Bahrami, F.; Rezaie, V. and Rafiee, A., (2013). "Definiteness and object marking in Persian". *Language researches*, 4, 2, Fall Winter. [In Persian]

- Batani, M. (1976). *Four articles about language*. Tehran, Agah Press. [In Persian]
- Brown, G. and Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge, Cambridge university press.
- Croft, W. (2002). *Typology and universals*. University of Manchester, Cambridge.
- Haqbin, F. and Asadi, H. (2013). "Again "/rā/": in colloquial". *Journal of language research*, Special issue, Winter, 61-86. [In Persian]
- Hasan Zadeh, H. (2010). "Definite "/-i/" article". *Growth*, 1, 61-63.
- Hawkins, J. A. (1978). *Definiteness and indefiniteness: A study in reference and grammaticality prediction*. London: Croom Helm.
- Kent, R. G. (1953). *Old Persian: grammar, texts, lexicon*. New Haven: American Oriental Society.
- Jamshidian, T. (2006). "Foreign language learners' article use: specificity vs. definiteness". *Foreign languages researches*, special issue, 27, 165-181.
- Lyons, Ch. (1999). *Definiteness*. Cambridge.
- Lyons, J. (2012). *Linguistic semantic: An introduction*. Translated by Kourosh Safavi. Tehran, Elmi press. [In Persian]
- Mahutian, Sh. (1999). *Persian language grammar from a typological point of view*. Translated by Mehdi Samaee. Tehran, Markaz Press. [In Persian]
- Moién, M. (1958). *Singular and plural and definite and indefinite*. Tehran, Tehran Press. [In Persian]
- Monshizadeh, M. (1997). "The problem of indefinite "/-i/" and number one in today's Persian: a contrastive analysis in Persian and English". *Cognition*. 21. [In Persian]
- Nourzaei, M. (2022). "Diachronic development of the K-suffixes Evidence from classical new Persian, contemporary written Persian, and contemporary spoken Persian". *Iranian studies* (2022), 1-46. Doi:10.1017/irn.2021.27.
- Peterson. D. J. (1974). *Noun phrase specificity*. Michigan, The University Press. Page 97.
- Qatre, F. (2007). "Inflectional features in today's Persian language". *Grammar*, Special issue, 3, 52-81. [In Persian]
- Quirk, R.; Greenbaum, S.; Leech, G. and Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive grammar of The English language*. New York, Longman.
- Rasekh Mahand, M. (2009). "Definite and indefinite in Persian language". *Academy of Persian language and literature*, Special issue 5, 81-103. [In Persian]
- Strawson, P. F. (1952). *Introduction to logical theory*. London: Methuen.
- Xorasani, A. (1949). "The sign of definite and indefinite". *Knowledge*, 10, 37-53. [In Persian]